

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V., Úgynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Iparkamarai illeték. — A hal Németország háborús gazdálkodásában. (Folyt. és vége.) — A halak táplálkozásáról. (Folyt. és vége.) Dr. U. E. — Fonóhorgászat pisztrángra. U. — Magyar édesvízi halhatározó. (Folytatás.) Unger Emil dr. — Irodalom. Könyvismertetés. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Tárca: Régi halászalakok. SMJ. — Hivatalos árjegyzés. — Hirdetések.

Iparkamarai illeték.

A győri kereskedelmi és iparkamara illetéket rótt ki a Balaton Halászati Részvénytársaságra. Az ügy felsőbb döntésre vitetett s annak eredményeképp a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr 58.851/918. sz. alatt az alábbi rendeletet adta ki, közölvén azt valamennyi kereskedelmi és iparkamarával:

„Mult évi december hó 1-én 5989. szám alatt kelt felterjesztésre a csatolmányok visszazárása mellett értesítem a kamarát, hogy a Balaton Halászati Részvénytársaság illetékkötelezettsége tárgyában a kamara által felhozott összes érvek kidomborításával megkerestem a földművelésügyi miniszter urat és a magam részéről is azon nézetnek adtam kifejezést, hogy különbség volna teendő a között, ha valaki mezőgazdasága keretében halastavakat létesít, azokat benépesíti és a szaporulatot eladja, vagy pedig ha minden mezőgazdasági foglalkozástól függetlenül tisztán üzleti reményben egy kész halászerületet bérel.

Nevezett miniszter úr ezt a megkülönböztetést nem ismerte el és tájékoztatott, hogy a halászat mai mivoltában a szó szoros értelmében termelő munkásságot jelent, melynek fő alkatelemét, akár mesterséges tógazdaságról, akár természetes vizekről van szó, elsősorban a halak tenyésztése és gondozása képezi.

A mi magát a balatoni halászatot illeti, ottan szintén jóváhagyott üzemterv alapján céltudatos halászat folyik, amennyiben a bérlő részvénytársaság előírt módon halasít és tervszerűen végzi a halállomány megszorítását és nemesítését, a mely foglalkozás tehát lényegében ugyanolyan megítélés alá esik, mint a mezőgazdának minden olyan munkája, a mely valamely állatfélésegnek húsáért, vagy egyéb termékéért való tömeges termelését célozza.

Az illetékkötelezettség érdekében felhozott egyéb indokokat még kevésbé találja a földművelésügyi minisz-

ter úr elfogadhatónak és ragaszkodik azon álláspont-hoz, hogy a Balaton Halászati Részvénytársaság kamarai illetékmentessége kimondassék.

Felhívom tehát a kamarát, hogy a nevezett részvénytársaság kivetett illetékét törölni és ennek megtörténtét hozzám bejelenteni szíveskedjék. Budapest, 1918. július 5-én. Szterényi s. k.“

Az érdekelt kamarának főérve az illeték kiszabására az volt, hogy a Balaton Halászati Részvénytársaság minden mezőgazdasági foglalkozástól függetlenül, tisztán üzleti haszon reményében, kész halászerületet bérel s így azonos elbírálás alá esik, mint például a mezőgazdaságtól függetlenül üzött sertéshízalás vagy ipari erdőüzemek.

A tévedés minden hozzáértő előtt nyilvánvaló.

A Balaton Halászati Részvénytársaság a Balaton halászatát bérlő és ezen az alapon, mint bérlő gyakorolja a Balatonon a jogtulajdonosokat megillető halászati jogot. A halászat jogának gyakorlását azonban a törvény szabályozza. Eppen ezért az ilyen természetes vizen üzött halászat sem csupán a halfogás és a hal értékesítése értendő, hanem az, mint *okszerű halgazdaság*, az őstermelés jellegű tevékenység egész sorozatát foglalja magában.

E tevékenységre irányadó a törvény alapján készült és kormányhatóságilag jóváhagyott *üzemterv*: annak megfelelően kell a tó egész vízterületét művelni, a halállományt védeni, fenntartani, gyarapítani s az arra való anyagot kifogni s értékesíteni.

Az ilyen természetes vizen üzött halászat és a mesterségesen létesített tavakban folytatott halászat között lényegében nincs különbség, legfeljebb a halászat művelésére szolgáló eszközök alkalmazásának intenzívításában és módjában.

A természetes haltáplálék létrehozásában, — a mely természetes haltáplálék nélkülözhetetlen és döntő tényező a haltenyésztésnél — ugyanazok a tényezők működnek

közre a természetes vizekben és a mesterséges tavakban. De e tényezők azonosak azokkal is, a melyek a mezőgazdaságilag művelt területeken a növénytermelésnél közreműködnek. A talaj, a víz minősége, a különböző trágyaszerek, az időjárás, a vetés: a halasítás, stb. épp úgy befolyásolja a halasvíz hozamát, mint a mezőét. Épp ezért kell a *halgazdaságokat* a mezőgazdasági termelések mellé soroznunk. Ahhoz egyáltalán nem szükséges, hogy a szorosabb értelemben vett mezőgazdasággal *mellékfoglalkozásképp* kerüljenek összekötetésbe; önálló üzemek esetén sem vesztetik el őstermelési jellegüket. A víz csak eszköze annak, hogy az a *földterület*, a melyet elborít, megfelelő módon kihasználtsák.

A belterjesség fokozásával felemelkedhet ugyan a mesterséges viszonyok között űzött halászat is esetleg az iparszerű foglalkozás magaslatára, úgy mint például a földművelés is iparszerű foglalkozássá válik a műkertészetnél, de ilyen értelemben halászatról csak nagyon szűk keretek között lehet szó (például ikratermeléssel kapcsolatos pisztrángtenyésztés).

Az előadottak alapján nyilvánvaló tehát, hogy a *Balaton halászatának* a sertéshízalással való összehasonlítása nem helytálló. A sertéshízaláshoz nem kell termelő terület, hanem csak *épület, telep*, a hol a kész sertést mesterséges eleséggel felhízalják. Ilyen üzem halászatnál el sem képzelhető.

De nem hasonlítható össze a Balaton halászata az ipari erdőüzemekkel sem. Azok ugyanis a *kész fa* kitermelésére s értékesítésére alakulnak csaknem kizárólag úgy, hogy a letarolt fát ott helyben bizonyos mértékben feldolgozzák, legalább is fűrészárúvá. De ezeknek az üzemeknek az erdőnek magának *üzemfervszerű gondozásához*, vagyis a fa felneveléséhez, semmi közük.

Ez a két példa éppen legjobban mutatja azt a különbséget, mely a halászat, jobbanmondva halgazdaságok és az ilyen iparszerű kereskedelmi vállalkozások között van. Ezt a különbséget el nem enyészteszheti az, hogy a halászatot gyakorlók részvénytársasági alapon vannak szervezve.

Reméljük már most, hogy az iparkamarai illeték körül fennforgó vitáknak, a halászatot illetőleg a közölt miniszteri körrendelet egyszer s mindenkorra véget vet.

A hal Németország háborús gazdálkodásában. (Folyt. és vége.)

Az a tevékenység, természetesen, melynek Németország hallal való ellátása volt a feladata, nem merülhetett ki a halárak s a halforgalom szabályozásával. Gondoskodni kellett arról is, hogy legyen hal. E tekintetben legfőbb teendő az volt, hogy a halászati üzemek és halászsok a szükséges szerszámokkal s egyáltalán a mesterségük gyakorlásához elengedhetlen kellékekkel elláttassanak.

A hálók, kötelek, csizmák stb. hiánya az 1915. év végével már nagyon érezhetővé vált. Németország két nagy halászati egyesülete (édesvízi és tengeri) minden tőle telhetőt elkövetett, hogy hozzáforduló tagjait kisegítse. Mikor azonban 1915. év végén a hadügyminisztérium minden feldolgozatlan nyersanyagot lefoglalt, a helyzet nagyon nehéz lett. A hadügyminisztérium háborús nyersanyagosztálya egyes gyárakat bízott meg hálóanyag készítésével, negyedévenként bocsátva rendelkezésükre a szükséges nyersanyagot. De a gyárak elsősorban régi vevőiket elégítették ki s természetesen nagyobb rendeléseknek előnyt adtak a kisebbek felett; a nyersanyag elégtelen volta mellett különben a hozzájuk fordulókat nem tudták kielégíteni s mivel a birodalom tényleges szükséglete tekintetében nem voltak tájékozva, az egyes rendeléseket átlagosan egyenlő mértékben csökkentették. Ez bizony tarthatatlan állapotokat teremtett. 1916. november havában végre aztán a két halászati egyesület részéről kiküldött bizottság bizott meg azzal, hogy vizsgálja végig a gyárakat. E bizottság megállapítva az imént vázolt dolgokat, annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy csak olyan központi szerv útján érhető el a halászsok hálóval való ellátása, a melyet ha'aszathoz értő emberek vezetnek és hálószakértők segítenek. Ezt azt eszmét a háborús nyersanyagosztály is magáévé tette s 1916. november végén külön bizottságot alakítottak a birodalmi kormánybiztos melle. t a halászszerszámokkal való ellátás körüli teendők intézésére („Ausschuss für Fischereibedarf“). Ennek a bizottságnak feladata egyrészt a háborús nyersanyagosztály által rendelkezésre bocsátott nyersanyaggal csak

Régi halászalakok.

— A „Halászat“ számára írta: *SMJ.* —

Csupa régi jó ismerősöm. Mások e'ótt talán jelentéktelen alakok, de én őrzöm az emléküket. Hiszen akármilyenek is voltak, a halászatot nagyon szerették. A közös szenvedé'y fonta össze életünk útjait. Olyan jól esik ismét visszagondolnom rájuk.

I. Séra János.

A hetvenes év'ek végén Édesatyám azzal az utasítással küldött le a tiszai halászerületre, hogy járjam végig a halázházakat és valamennyi hálót állítsam munkába. Annak a jele volt, hogy Pesten kellett a hal.

Szeptember volt; elég jó időben értem Szolnokra, onnan kocsin Tószögre, aztán Vezsenyre. Vezsenyen akartam meghálni és másn p Újkécskére, a központba kimenni.

Vezsenyen ott találtam az Ókécskén lakó halászgazdát: öreg Séra Jánost. Ezt az embert nagyon kedveltem, mert keveset beszélt ugyan, de nagyon jó, magyáros ízű mondásai voltak. Rendes káromkodása: „A rézangyalát a kupakos fejednek!“ — épp abban a pillanatban hangzott el, a hogy od értem. Az egyik legénynyel végzett.

A parolázás után meg is kérdeztem mindjárt: „Hát kend miért káromkodik ilyen vastagon?!“

— Hogyne káromkodnék, ifjurar, mikor ez a pókhasú egész éjjel korcsmázott! Oszt közbe megette a kopczihér czimboráival a sült húsumkat a „Zana“ korcsmában. De egy szót se szólt! Osztán, hogy hazajöttünk a felső vízről s enni akartunk, hát nem találtuk a húst, akkor halljuk, hogy vendégelte meg a csavargó barátait.

— Hát ez bizony csúnya do'og. Most aztán mit csinált vele?

— A pénzét nem adtam ki, oszt elcsaptam! A rézangyalát neki! Csakhogy most hazafelé pirityezni kellene, oszt hiányzik az ember. Ezen búsuít az öreg. De mikor aztán meghallotta, hogy én Kécskére szándékozom, este, az újb'or mellett, meghívo'tt, hogy menjek velük pirityezni.

— Úgy's rossz az országút. Nagyon sáros.

Az öreg jól tudta azt, hogy mindenfajta halászat között a pirityezést, a laftoló hálóval, szerettem legjobban. Sokszor dolgoztunk már együtt.

Másnap reggel, hogy felkeltem, a két ladik már teljesen felszerelve várt. Reggeli után útnak is indultunk le Kécske felé. Délutáni négy óra már a kécskei határban ért, a kis örvénynél. Észrevettem, hogy ott a harcsák nagyon csapkodják a Tiszai vizét. De azt is tudtam, hogy ezen a helyen akadó van. Hanem a harcsák csapkodása annyira izgatta a halászvéremet, hogy az öreg János gazdát rávettem, vessük meg a helyet; még ha benne marad is az egész pirityhálónk!

a legsürgősebb igények figyelembe vételével lehetőleg gazdaságosan banni, másrészt szerszámokat elsősorban azoknak az üzemeknek juttatni, amelyeknél a legkevesebb anyaggal a legnagyobb eredmény mutatkozott elérhetőnek.

Hogy pedig minden bejelentett igényt már a helyszínén meg lehessen jogosultságára nézve bírálni, az egész birodalmat 38 kerületre osztották, minden kerület élére egy bizalmi férfit állítottak. Ezek végzik tulajdonképp a fent jelzett bizottság számára az előmunkálatot. Segítségükre vannak a vidéki halászati egyesületek, valamint halászati szakértő hivatalnokok s a bizalmi férfiaknak joguk van szükség szerint helyi megbízottakat kijelölni, a kik őket helyettesítik.

A halászok vagy halászati üzemek megfelelő nyomtatványokon jelentik be igényeiket. Ezeket a helyi megbízottak szedik össze s mindenekelőtt vizsgálják, hogy jól, értelmesen vannak-e kitöltve. Mindenkinek köteleznie kell magát, hogy az engedélyezett hálót haladéktalanul átveszi, az árát befizeti és a vételár 3% ával a bizottság munkája költségeinek fedezéséhez hozzájárul. A bizalmi férfi aztán a helyi megbízottak segítségével megvizsgál minden egyes bejelentést a tekintetben, hogy 1. hivatásos halász-e az illető s saját üzeme számára kéri-e a hálót, illetőleg ha hálókereskedő, vajjon 1914. augusztus 1-e előtt is foglalkozott-e már hálóeladással s kötelezi-e magát, hogy csak hivatásos halászoknak ad el hálót, 2. hogy a megrendelt hálók az illető üzem számára csakugyan nélkülözhetlenek-e, 3. hogy a rendelt hálók használatától megfelelő halfogási eredmény várható-e?

Minden egyes megrendelésnél megvizsgálandó aztán az is, hogy mennyiben lehet azt a gyárakban esetleg meglévő készletekből kielégíteni. Minden bizalmi férfinél kimutatás van a gyárak készleteiről.

Azokat a helyi hálókereskedőket, kötélverőket, a kik bizonyos vidékeken látták el eddig is a halászokat hálóanyaggal, különös figyelemben részesítik. Azok készletét nem foglalják le, mint a gyárakét általában; azok e készletekből mindig adhatnak el, de új készleteket ők is csak a fent megjelölt módon kapnak. A bizalmi férfiak ellenőrzik üzletüket. Sürgős szükség esetén a

halász, a kinek anyagra van szüksége, a bizalmi férfihoz fordul, az megadja, ha igényét jogosnak látja, az engedélyt a háló eladására. A kereskedőnek az átvevő halász nyugtát ad. Az így begyűlő nyugták alapján egészsíti ki aztán a kereskedő készletét a fent előírt módon.

A bejelentett igények a bizalmi férfiakról felmennek aztán a birodalmi kormánybiztoshoz, a ki az engedélyezés felett dönt. A hálógyárosok csakis az ő engedélye alapján adhatnak el hálóanyagot.

A bizalmi férfiak nagy munkájukat minden külön díjazás nélkül, tiszteletbeli állásban végzik; készkiadásai-ukat természetesen megtérítik.

Megjegyzendő, hogy a bejelentések időszakokhoz vannak kötve; így az első alkalommal be kellett minden üzemnek az egész 1917. évadra (1917. május vége) való szükségletét jelenteni és pedig 1917. február 1-ig; a később érkező bejelentéseket csak igazolt kényszerhelyzet esetén vették figyelembe.

Hasonló rendszerességgel történik a halászoknak egyéb szükségletekkel pl. csizmákkal való ellátása is.

Bizonyos dolog, hogy Németország rendszeresen szervezett munkája e téren is például szolgálhat mindentelé.

A halak táplálkozásáról.

(Folyt. és vége.)

A békés halakat illető megfigyelései szerint ezek fiatalja egész télen táplálkozik, de téli étvágyuk korokkal folyton csökken. Egészen vén, békés halak, — így a ponty — bélcatornája is üres télen; az ilyenkor fogott halaknál meggyőződhetünk róla.

A téli félévben egyébként minden hal étvágya csökken s ez a csökkenés a teljes koplalásig is mehet. Ámde ez az utóbbi csak a január hónapban következik be. Schiemenz gazdag tapasztalatai szerint decemberben még a nagyobb halak is esznek valamit, február közepétől pedig már újra táplálkoznak.*)

*) Ez a kérdés engem is nagyon érdekelt mindig s igyekeztem is, a mennyire mostanában lehetett, adatokat szerezni a békés halak téli táplálkozására vonatkozólag. A Tiszáról Stögermayer Antal

Halunk a bárkában lehetett már vagy 50–60 kiló. Biztaltam őt, hogy legalább egy métermázsára csináljuk ki. Ezzel győztém és megvetettük a kis örvényt. De alig haladtunk 15 métert lefelé, már ott lógtunk a hálóval a félt akadón!

Sokat gondolkozni nem lehetett. Előre a tekerőruddal és fel az inakkal! Elkezdtük a hálót feltekerni, de az akadó csak nem engedett, ellenben a ladikokat annyira lenyomtuk az erőlködésben, hogy alig egy ujnyi híja volt, hogy az oldalokon a víz át nem csapott. Így már nem szabadulunk fel! A ladikok hátuljára rendeltem az embereket, hogy meghimbálgják; a két ladik eleje fel is ugrott. A kötelek erősen kifeszültek; az akadó tehát engedett. Most aztán ismét hozzáláttunk a feltekeréshez. Lassan-lassan emelkedett a súly, úgy annyira, hogy a második pihenésnél már kézzel kitapogathattam azt, hogy — vasmacska van a hálóban!

A vasmacska csakhamar be is került a ladikba, csak hogy még örülbelül 20 méter hosszú lánc is csingótt rajta; azt kellett még a kőkemény iszapból kiemelni. Nehéz munka volt. De embe-rem, bár már ránk esteledett, szó nélkül dolgoztak; kilencz óra lehetett, mire felszabadultunk. A hálóban elég szép pár lyukacska volt, de egyéb baj nem történt. Bizony öreg éjszaka lett, mire hazaértünk; még a szerszámokat is felterítettük és úgy mentünk a halászházhoz.

János bácsi elől, én kissé elmaradva. Hát csak hallom, hogy a felesége hosszú, hangos mondókával fogadja, melyben még az

újborról is szó volt, pedig az öreg aznap igazán nem látott abból egy cseppet sem. Legnagyobb baja az volt az asszonynak, hogy a vacsora teljesen megkotlott a fazékban a tűzhelyen.

Az öreg egy szót sem szólt; tudta, hogy úgy is elcsendesedik az asszony. Úgy is volt, a hogy én is beléptem, egyszerre a szíves hangba csapott át: „Isten hozta, ifjúr! Jaj de kár, hogy csak paprikás krumpli van! De csak tessék leülni, mindjárt lesz egyéb is!” Került-fordult s néhány perc múlva csakugyan odarakta elénk a szalonnás rántottát zöldpaprikával. Bort én hozattam hozzá, igazi jóféle rámpást. Így aztán elüldögéltünk éjfélig. A napi nehéz munkánkról szó sem esett.

Csak lefekvéskor szóltam oda az öregnek, hogy hát holnap pirityezünk-e megint?

— Hát jöjjön az ifjúr! Hunczut legyen, ha megbánja — szólt az öreg. Megmutatom még azt a malmot is, a melyiknek a macskájával annyit bibelődöttünk, hogy még az asszonynak is eljárt a szája. A rézangyalát!

Ennyivel könnyített a lelkén.

Ezek a halászberek is kifogytak már, a kik olyan türelemmel viselték el a halászzal járó nehézségeket és nem mondtak nagyobb szót még akkor sem, ha az asszony igaztalanul perelt.

A mi a fiatal- és idős halak táplálkozását illeti; még egy másfajta különbség is van köztük. Ezt az ívás okozza. Azok a halak, melyek az ívársra készülnek, sokkal kevesebbet esznek, mint a fiatalok, vagy olyan halak, melyek ívása elmarad. Bizonyára az a magyarázata ennek, hogy az ivarszerveknek vérrel való fokozottabb táplálása folytán az emésztőszervek vérrel való ellátása és így élettevékenysége is csökken, a mint ezt *Hofer* bővebben kifejtette. Jó példa erre különösen a lazac, mely a folyókba való vándorlása idején semmit sem eszik, úgy hogy ez idő alatt még izomzatának egy része is elfogy.

Általában azt mondhatjuk tehát, hogy halaink étvágya szeptembertől kezdve, vagy talán még előbb fokozatosan csökken, januárban vagy nagyon keveset, vagy semmit sem esznek; ezután étvágyuk lassankint megint javul. Az ivarérett halak azonban csak akkor kapnak erős étvágyat, mikor ivartermékeiktől megszabadultak már. Legerősebb a halak étvágya nyár elején. Augusztus végén már észrevehetően csökken. Ezzel a megállapítással egyezik a pikkelyek növekedési zónáinak elhelyezkedése is.

Sokan különösnek találják azt, hogy a halak étvágya már augusztus végén rosszabbodik. De érthető, ha meggondoljuk, hogy úgy a nyári, mint a téli ívású halak ivartermékei ebben az időben már élénkebb fejlődésnek indulnak, a vízpart többi állati és növényi szervezeteinek évi fejlődési ciklusa pedig ilyenkor már befejezéséhez közel van.¹⁾

3. A halak táplálkozásának a napszakokkal való kapcsolatáról eddig nagyon keveset tudunk. Sokan azt hiszik, hogy a hal éjjel-nappal mindig eszik. Különösen a békés halakról vélekednek így, mert nem is oly régen általában a planktonban látták ezeknek a halaknak legfőbb táplálékát s úgy gondolták, hogy e halak lélekzése és táplálkozása egyidejűleg, szakadatlanul történik: a lélekzésre való víz szájba tódulásakor a plankton is betódul, a víz átadja a kopoltyúk hajszálereinek oxigénjét, majd a kopoltyúréseken kiáramlik, a plankton ellenben a szájüregben marad, mert a kopoltyúk „megszűrik” a szájüregbe szippantott vizet s így a hal a planktonból álló szűrletet lenyelheti. Teljesen igaz van Schiemenznek abban, hogy ez az elméleti föltevés helytelen, a miről halaink bél- és gyomortartalmának vizsgálata útján igen gyorsan meggyőződést szerezhettünk.

A föltevés tehát hogy halaink mindig esznek, hamisnak bizonyul. Csak akkor igaz ez mégis, ha a hal olyan

szolnoki halászmester volt szíves halgyomortartalmakat küldeni folyó évi márczius 12-én fogott tiszai halakból. 20 dekás márná, 10 dekás kecsge és 4 dekás vágódurbincs beltartalmát kaptam meg. Mind a három hal tiszaviráglárvát evett, még pedig elég tekintélyes mennyiséget. A márnában ezenkívül egy *Hydropsyche* lárvát is megtaláltam. Márczius elején a tiszai halaknak már elég jó étvágyuk volt. Ennyit Schiemenz közleményének olvasása előtt is tudtam tehát, sajnos, hogy korábbi adataim nincsenek, a Dunából pedig egyáltalán nem sikerült télen halgyomortartalmakat kapnom, pedig sokszor próbáltam, de mindig hiába, mert a halászat igen rosszul ment az alacsony vízállás miatt s így az adatgyűjtés jövő téle marad.

¹⁾ Éppen ezért valószínűnek tartom, hogy a tógazdaságokban, vagy olyan természetes tavakban is, a hol a halállomány nagy, ilyenkor nem is annyira az étvágy csökkenése, mint inkább éppen a legértékesebb természetes táplálék erős megfogyatkozása az oka a halak lassúbb növekedésének. Folyóvizekben pedig a tavaszi árterületek tápláléka fogy el nyár elejére s maguk az árterületek is kiszáradnak s most már a sok ártéri hal az anyamederben kénytelen tovább táplálkozni, a hol a víz is hidegebb. Érthető tehát, ha a folyóvízi halak növekedése is lassúbb a nyárató felé, mint tavasszal és a nyár elején és ez a pikkelyek növekedési öveinek egymástól való távolságaiban észrevehetően mutatkozik,

silány vízben él, hogy csakis planktonnal táplálkoznak s ha ebből is oly kevés van, hogy minden alkalmat fel kell használnia a táplálkozásra, nehogy éhen veszszen. A hol ellenben bőven kínálkozik táplálék, különösen a legértékesebb parti és fenékfauna szabad szemmel is jól látható nagyobb fajta képviselői, ott a halak nem esznek mindig és éppen nem olyanok ezek az állatok, mint valami szűrő-szivattyúzó gépek, hanem táplálékukat *érzékszerveikkel*: szemikkel, szaglászukkal, tapintásukkal (bajuszszálaikkal) *kikeresik, megválogatják* s ha jóllaktak, akkor „sziesztáznak”, emésztlenek, pihenőre elvonulnak, valamilyen nyugodalmas helyre, a mint ezt Schiemenz oly szépen leírja.

Hogy a nap mely szakában esznek a halak, erre nézve Schiemenz szerint az a döntő, hogy különösen melyik érzékszervüket használják táplálékuk fölkeresésére és megválogatására. Azok a halfajok, melyek szemikkel használják erre, nappal, azok pedig, melyek szaglászukat, éjjel táplálkoznak. Szaglászúruk igen jó van egyébként a nappali halaknak is. Megvakult pisztrángok hamar rátalálnak a nekik nyújtott eledelre. Ámde, melyek a nappali és melyek az éjjeli halak? Erre a kérdésre még nem igen tudunk felelni, mert ilyen irányú vizsgálatok még nem történtek kellő rendszerességgel.

Bizonyos halak különösen esténként ugrálni szoktak. Igy a ponty, a szélhajtó kűsz és a vörösszárnyú konczér. Sokan azt hiszik, hogy ilyenkor röpülő rovarokra leselkednek s ezek után ugrálnak ki. Schiemenz saját megfigyelései szerint kizártnak tartja azt, hogy ezek az ugrándozások a táplálkozással bármilyen összefüggésben lehessenek. Olyan helyeken ugranak ezek a halak, a hol nincsenek is jelen rovarok, melyeket egyébként, ha volnának is, bajosan láthatnának meg e közellátó állatok a vízből az esti félhomályban. Ugrándozó szélhajtó kűszök gyomrában nem is talált rovarokat.

Ezeknek a békés halaknak — különösen esténkénti — ugrándozása tehát másféle jelenség, mint pl. a pisztrángok kapkodásai a vízszínen levő rovarok után, a melyeket ezek az élesebb látású ragadozóhalak könnyen észrevesznek és ügyesen bekapnak.

Jobb, hogyha őszintén bevalljuk, hogy a békés halak ugrándozásainak okát nem tudjuk még, mintha ráfogjuk erre a jelenségre, hogy a táplálkozás céljából történik. Mindamelllett igaz az, hogy a békés halak többnyire este és éjjel húzódnak a part felé, hogy ott táplálkozzanak. Vajjon ez azért történik-e éjjel, mert a sötétség védelmét várják be támadó ellenségeik ellen, vagy egyéb okokból, azt Schiemenz egyelőre nem kutatja. Határozottan éjjeli hal az angolna. Éjjel táplálkozik és éjjel is vándorol legtöbbszörre, de hogy ilyen vándorútjai közben a vízből saját jószántából kimászna és a borsó- vagy éppen eperveteményekben lakmározna, az nem egyéb különös mesénél, a melynek hitelt adni nem kell, még akkor sem, ha ezt a régi mesét újra és újra feltárlják is egyes napilapok, különösen az — uborkaszegzonban.

A békés halak éjjeli lakmározását ez állatok jó szaglása teszi lehetővé. A ragadozóhalak, melyek inkább szemikkel lesnek áldozataikra, semmint szaglászukkal vezetnének magukat, rendszerint nappali állatok, ellenében a szárazföldi ragadozó vadakkal, melyek tudvalevőleg éjjeli állatok. Éjjel és nappal egyaránt esznek azok a halak, melyek a mélyebb vízrétegek lakói. Ott ugyanis állandó homály, sőt nagy mélységekben teljes sötétség van. Az angolna itt is kivétel, Schiemenz szerint ez a hal a mély vizekben is leginkább csak éjjel eszik

Ámde az éjszaka hosszú s fölmerülhet az a kérdés is, hogy az éjjeli halak alkonyat után, vagy pedig inkább hajnal felé esznek-e leginkább? Erre a kérdésre még nem tud Schiemenz felelni, mert elegendő adata nincsen. A német halászok véleménye nagyon eltérő ebben a tekintetben, különösen a rákra vonatkozólag. Egyesek azt mondják, hogy a rák este indul táplálékkeresésre és ezért mászik bele este a rákfogó varsákba. Más halászok viszont azt vitatják, hogy leginkább kora reggel eszik s ekkor fogható legkönnyebben. Schiemenz az első nézetet tartja helyesebbnek. Végül rámutat ez a jeles tudós is arra, hogy az ilyenféle kérdések fejtegetése nemcsak elméleti, hanem gyakorlati értékű is, a mennyiben a halak táplálkozási idejének ismerete útmutatást ad a halak fogásának legmegfelelőbb idejére. A halak életszokásainak ismerete a gyakorlati halászzal a legszorosabb összefüggésben van.

Nagyon kívánatos volna tehát, hogy az idegen kutatásokban a gyakorlati emberek is minél tevékenyebb részt vegyenek a tudomány által megadott szabatos alapon; igazi megbízható eredményeket ugyanis csak így lehet remélni.

Dr. U. E.

Fonóhorgászat pisztrágra.

A nagy pisztrángot rendszerint élő halacszkával fogják, mert arra mohóbban veti magát, mint más csalira. A fonóhorgászatot ellenben sohasem eleven, hanem vagy holt halacszkával, vagy pedig műhalacszkával gyakorolják.

A fonóhorgászatnál a csali pörgetése ingerli a pisztrángot, mely a csalira veti magát s akkor bevágással fogják meg.

A legjobb és légelterjedtebb csalihal a *botos kölönte* és *fürge cselle*. A botos kölönte széles feje miatt nem forog jól s azért levágott fejjel használják. A botos kölönte használatánál nemcsak a csali pörgetésére kell ügyelni, hanem arra is, hogy rángatásszerűen vezessük.

Holt halacska hiányában különböző anyagból készült utánzatokat használnak, melyek többé-kevésbé az élő halacska alakját mutatják; de vannak oly műcsalik is, melyek halacskaéhoz egyáltalában nem hasonlítanak, hanem csak lényesek és pörgetés alatt való csillogásukkal gyakorolnak bizonyos vonzóerőt a pisztrágra.

A fonóhorgászatnál használt horogkészség két csoportra osztható. Az egyik az, a melynél a halacska farkának meggörbítése által pörgetjük; a másiknál pedig ugyanazt érjük el a turbina használatával. A farkának görbítésével pörgetett halacska, miután excentrikusan forog, szélesebb és esetlen benyomást tesz, a mely különös ingert gyakorol a pisztrágra. Ehhez a módhoz azonban frissen fogott halacska kellenek, ezek pedig nem mindig állanak rendelkezésre. A turbinás készségnek az az előnye, hogy ahhoz a formalinhalacska is nagyon jól használható.

Különféle a felcsalítás módja is.

Kezdőknek a legmegfelelőbb az a horogkészség, a melynél az időtrabáló körülményes felcsalítás esik. Leginkább megfelel e tekintetben a „Penny Bromley light” vagy a „Chapman” fonókészség. A kezdő megerősíti a halacska farkát a horgokkal, a farkát meggörbíti, a hármashorog pedig a halacska testéről lecsüng.

Egy másik régebbi felcsalítási mód a „Dec”-készség. A halacska farkát meggörbítve felcsalítjuk, a pattonyt a végbélnyíláson és a szájon keresztül húzzuk tüvel, úgy hogy az egyik hármashorog a végbélnyílásnál van, a másikat pedig a hal meggörbített farkába benyomjuk.

A fonóhorognyél 500—600 grammnál nehezebb ne

legyen, mert különben egy kézzel használva, nagyon fárasztó. Minél rövidebb a fonónyél, annál jobb, mert messzebbre dobhatjuk a csalit.

Pisztráng fonóhorgászatához az úgynevezett könnyű fonónyelet használják, a kéz előtti orsóval, a melybe körülbelül 30—40 m. zsinórt gombolyítanak fel. A 3. számú selyemzsinór megfelel; általánosságban két számmal erősebb zsinórt szoktak használni, mint a legyeshorgászatnál. Nagyon bevált a Nottingham-faisó, fékkel ellátva körülbelül 8 cm. átmérővel. Czélszerű a zsinór végére még egy csigolyát erősíteni, hogy a zsinór ne hurcolódjék. Ha pattonyt használnak, úgy a pattony végén is van egy csigolya vagy hurok, a melybe a horogkészséget megerősítik. Rendszerint a kétszer sodrott pattonyt használják körülbelül 2 yard hosszúságban.

A fonóhorgászat technikájának két módja van.

Egyiknél dobás előtt a zsinórt tekercsekben az orsóról lehúzzuk, ez a „Themse”-módszer, a másiknál pedig közvetlenül az orsóról dobunk; ezt nevezik „Nottingham”-módszernek.

Patakokban egyik módszer sem szükséges, hanem egy kevés zsinórt lehúzzunk és a csalit lengetjük; legnagyobb lendületében elengedjük a zsinórt oda célozva, a hová a horognak esnie kell.

A csalihalat mindig lefelé dobjuk ki és magunk felé húzzuk, csak a csendes zombban hagyjuk közel a fenékhez lesülyedni és lassan, pihenő időközökkel húzzuk fel.

Folyókban rendszerint rézsútosan lefelé dobunk, erős sodrú vízben pedig egyenesen lefelé, a hol a víz sodra a csali lefelé magával ragadja. Folyókban a zombokat és az erős sodorral bíró részeket keressük fel. A csalit kezdetben engedjük a víz által sodorni, majd lassan zégzőgosan húzzuk magunkhoz. Ha azt látjuk, hogy a pisztráng üldözi a csalit, a pörgetést ne lassítsuk, hanem húzzuk a halacska oldalra, mintha menekülni akarna.

A nagy pisztrángot nem dobjuk ki, hanem kifárasztjuk, a mennyiben a vizen lefelé vezetjük és törekszünk fejét a vízből kiemelni. Megtörténik, hogy a lefelé vezetett pisztráng hirtelen megfordul és felfelé törekszik; ilyen esetben hamar annyi zsinórt húzzunk fel, hogy ismét érezzük rajta a pisztrángot, vagyis hogy „az összeköttetést a pisztránggal ismét megkapjuk”, így megakadályozhatjuk azt, hogy a pisztráng a part üregeibe, vagy a gyökerek közé meneküljön. A kifárasztott pisztrángot aztán könnyen a partra húzzuk, vagy ha az magas, kiemeljük.

A horgot a pisztráng szájából legkönnyebben a horogvilla segítségével vesszük ki. Ha a horog hátul a garatban vágódott be, a horogvillát az előkén végighúzzuk és a horogívhez érve megfordítjuk; a horoghegye ily módon kioldódik, ezután a horogvillával hátratuljuk s a horgot kiemeljük.

Ha a víz tiszta, csalihallal az egész idényen át foghatunk, de a nyári idény a legjobb.

Májusban kedvezőek a délutáni, júniusban és júliusban a reggeli és esti órák.

U.

Magyar édesvízi halhatározó.

Irta: Unger Emil dr.

(Folytatás.)*

FÜGGELÉK.

I. Halnevek betűrendes szótára.

A halhatározó használatoközben, gyűjtés esetén stb. gyakran szükséges, hogy a halfajok népies neveit ismerjük. E célból összeállítottam a halnevek betű-

*) L. „Halászat” f. évi 15. számát.

rendes szótárát. Forrásul Herman Ottó nagybecsű munkáján kívül dr. Vutskits Györgynek „A Magyar birodalom halrajzi vázlata” című értekezése szolgált leginkább, de fölvettem a magyar szógyűjteménybe néhány olyan népies nevet is, a melyeket magam halottam halászkóttól. A német halnevek gyűjteményébe pedig azokon a neveken kívül, melyeket Herman Ottó művében találtam, belevettem az apatini német halászoktól hallott neveket is. A szláv halnevek gyűjteményét ellenben változatlanul átvettem Herman Ottótól, a ki azokat Petényi kéziratából állította össze. Végül a román halnevek sorába Herman Ottó könyvében kívül az Antipa művében *) található népies román nevekből is sokat átvettem, különösen azért, mert az alsó Dunán való halgyűjtés alkalmával a román halnevek igen becses szolgálatot tehetnek.

E helyen különösen kérem a hazánk minden részéből esetleg vállalkozó, önkéntes munkatársainkat, hogy a halakkal való foglalkozás, halgyűjtés és meghatározásközben *ne feledkezzenek meg sem a magyar, sem más nemzetiségű nyelven a halászok száján élő halnevek gyűjtéséről*, legyenek *ebben is* munkatársaink, mert a hazai népies halnevek teljes szótárát csakis akkor lehet majd összeállítani, ha az ország minden részéből gyűjteni fogják az adatokat és tudomásunkra hozzák azokat, melyek a jelen gyűjteményből hiányoznak vagy helyesbítésre várnak!

1. A tudományos halnevek magyar nevei.

Abramis balerus — *Lapos keszeg*. — Balin, Balinkeszeg, Baszárkeszeg, Czápakeszeg, Lapos Dévérkeszeg, Szalmántelet.

Abramis brama — *Dévérkeszeg*. — Bárdkeszeg, Dévér, Dévértkeszeg, Fahegykeszeg, Keszege, Lapátkeszeg, Lapiska, Lapkó, Laposka, Laposkeszeg, Lepényhal, P. . . afedél, Platycza, Platyka, Pünkösťkeszeg, Széleskeszeg, Szélhajtókeszeg, Szentgyörgykeszeg, Tyiszága.

Abramis sapa — *Bagolykeszeg*. — Bagókeszeg, Karikakeszeg, Száp, Szápakeszeg, Szápókeszeg.

Abramis vimba — *Évakeszeg*. Évahal, Jászpáducz, Szemeskeszeg, Szilvaorrú keszeg. (Szifaorrú keszeg).

Acerina cernua — *Vágódurbincs*. — Borholv, Czingli, Disznóhal, Dörgecs, Dörgécse, Dörgécse, Dörgincs, Dörgöcse, Dörgöcse, Dörgöcse, Dörgöcse hal, Kisdörgencs, Lecslerlecs, Lezsér, Macza, Paptetű, Píkó, P. . . a fésű, Porhó, Serincz, Taknyoslezsér, Taknyos Macza, Tövishal, Tüskésfal, Vargahal, Vasinta, Vaskó, Vizardarás.

Acerina schraetzer — *Selymesdurbincs*. — Barsóka, Ilonahal, Ilonakeszeg, Serincz, Srác, Sráczhal, Sréczer, Varsinta, Vaskó.

Acipenser glaber — *Szintok*. — Símatok, Tok.

Acipenser güldenstädti — *Vágótok*. Esztiketok, Halszúke, Szúkehal, Tetelmestok, Tetemestok, Tüskéstok, Vészhal, Viasztok.

Acipenser huso — *Vizatok*. — Órhal, Színviza, Viza, Vizahal.

Acipenser ruthenus — *Kecsegetok*. — Kecsege, Kecsóge, Köcsög, Köcsöge.

Acipenser stellatus — *Söregtok*. — Csillagos tok, Halak királya, Királyhal, Sireg, Söreg, Vízipáducz.

Acipenser sturio — *Közönséges tok*. — Magyar népies neve nem ismeretes, mert hazánkban vagy nem, vagy csak nagyon ritkán kerül hálóba, de a piacra behozzák.

Alburnus bipunctatus — *Sujtásos kűsz*. — Fecskefarkú, Fűzfahal, Halhuszár, Keczeg, Sugárkeszeg, Sujtásos kűsz.

Alburnus lucidus — *Szélhajtó kűsz*. — Bökle, Csurgókűsz, Dobóka, Fehérke, Fejérkeszeg, Fűzfahal, Göcze, Huszárkeszeg, Kis szélhal, Kűsz, Kűsz, Lóbó, Ökle, Pehelhal, Pehelyhal, Pelelhal, Peszmetkehal, Píse, Písehal, Píske, Rűtűke, Snájder, Szélhajtó, Szélhal, Szélkeszeg, Szellőkeszeg, Tejhal, Unhal.

Alburnus mento — *Állaskűsz*. — Népies neve nem ismeretes.

Alosa nordmanni — *Dunai kis hering*. — Magyar népies neve nem ismeretes.

Alosa pontica — *Dunai nagy hering*. — Magyar népies neve nem ismeretes.

Amiurus nebulosus — *Amerikai törpeharcsa*. — Törpeharcsa.

Anguilla vulgaris — *Sikos ángolna*. — Angolna, Ángolna, Ángvilla.

Aspius rapax — *Ragadozó őn*. Balin, Bálind, Bálint, Balling,

*) Ezek román helyesírással, az előbbieket pedig magyar fonetikus helyesírással közöltetnek.

Baing, Baksa, Boin, Bolyin, Búczó, Búczókeszeg, Csabak, Csereőn, Fenekeszeg, Fenékeszeg, Jászkeszeg, Kapókeszeg, Nagypénteki hal, Nagy szélhal, Nyilkeszeg, Őn, Őn orjú, Őnhal, Őnkeszeg, Őny, Őnyhal, Póling, Ragadozó kűsz, Szellőkeszeg, Táncozó őn, Torzsáskeszeg, Vadászkűsz, Vezérhal, Vezérőn, Vizenjáró kezeg.

Aspro streber — *Német buczó*. — Apáczaforó, Arsóhal, Buczó, Buczok, Durbancs, Kerékeszeg, Németkőcz, Nemhal, Orsófark, Orsófarkú hal, Orsóhal, Poczokfarkú, Ráspóhal, Répahal.

Aspro zingel — *Magyar buczó*. — Barátf. sz, Czingli, Gócz, Kőcz, Kőczhal, Kolcz, Kőlcz, Kosz, Magyar kőcz. (Folyt. köv.)

IRODALOM. KÖNYVISMERTETÉS.

„Mezőgazdasági Utmutató” a gazdasági tudósítók számára. Huszonhatodik évfolyam. A m. kir. földművelésügyi minisztérium 2. sz. kiadványa. 1918.

Háborús formában, fűzve jelent meg az idén e hasznos könyvecske, tartalomban is jelentékenyen megfogyva, mert a múlt évi kiadáshoz képest terjedelme körülbelül csak 1/3-a annak. A szokott általános tudnivalókat azonban a gazdasági tudósítások szerkesztésére teljes egészében tartalmazza (I.—II.). A többi fejezetekbe legfőképp a múlt év óta beállott változások vannak feltüntetve, egyébként utalás történik a múlt évi kötetre.

A halászatról a 197. lapon van szó.

A „Függelék”-ben a sokat utazók, különösen állami tisztviselők hasznos tájékoztatást találnak a felszámítható illetményekről, szállodákról, vendégszobákról stb.

A fűzet ára 1 korona.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Hálóanyag és csizma kiutalása ügyében közöljük a t. érdekeltekkel, hogy minden beérkező kérelmet előjegyzésbe veszünk.

Jelenleg azonban kenderanyag nem áll rendelkezésre; addig míg az Országos Halászati Egyesület illetékes helyen előterjesztett kérelmére újabb kenderanyagot nem engedélyeznek, *hálóanyagkiutalások sem történhetnek*. Sürgetések ez irányban hiábavalók; nagyon kérjük a t. érdekelteket, hogy ebbe belenyugodni szíveskedjenek. Sürgető levelekre válaszolnunk lehetetlenség.

Csizmákhoz való anyag kiutalása már megtörtént; azok, a kik hatósági bizonyítvánnyal igazolt igényüket a „Halászat”-ban közzétett felhívás alapján f. évi augusztus hó 23-ig bejelentették, aránylagosan részesedni fognak a kiutalt anyagból. A csizmák elkészítése e hónap végére várható. A kiutalt mennyiségről, arról is az átvétel módozatairól minden egyes érdekelt külön értesítést kap.

A f. évi augusztus 23. a után beérkezett kérelmek csak akkor lesznek kielégíthetők, ha újabb bőryanagot sikerül a Népruházati Bizottságtól kieszközölni.

Az Országos Halászati Egyesület titkársága.

Az Országos Halászati Egyesület választmánya a nagytermelők zömének részvételével szeptember hó 2-án ülést tartott, melyen a haltermés piacra hozatalának részleteit és a *halforgalom szabályozásának kérdé.* vitatták meg az Országos Közélelmezési Hivatalban augusztus hó 23-án tartott értekezleten töltött megállapodások alapján. Az ülésen *jelen voltak*: Landgraf János miniszteri tanácsos alelnök, Darány Ágoston uradalmi jószágfelügyelő (Tata), Dokupil Adolf fűzi urad. erdőfelügyelő (Apatini halászati központ), dr. Dobránszky Béla igazgató (Haltenyésztő r.-t.), Dietzl Lajos miniszteri tanácsos (kir. közalapítványi felügyelőség), dr. Hirsch Alfréd, Kalmér igazgató (br. Guttmann urad.), Kuttner Kálmán, Makfalvay Géza ny. államtitkár, Metzli Camil urad. főerdész (Iharó), Pironcsák J. halmagykereskedő, Purgly Pál igazgató (Balaton hal. r.-t.), Répássy Miklós, Schwarz Izidor tőbérli (Velence), Stögermayer Antal (Szolnok), Végh János, Zimmer Ferenc halmagykereskedő. Távolmaradásukat kimentették: br. Inkey Pál alelnök, Corchus Béla, Meller Henrik (Csurgó), Scheiber József, Simonffy Gyula és Tóth Kálmán (Pécel).

Landgraf János elnök az ülés megnyitása után üdvözli a megjelenteket és ismerteti az Országos Közélelmezési Hivatalban tartott értekezlet lefolyását.

Béható eszmecsere után, melyben a jelen voltak valamennyien résztvettek, az ülésen megjelent haltermelők egyhangúlag felajánlották az Orsz. Közélelmezési Hivatalnak *termésük* ¹/₁₀ (egytized) részét a forgalmi árnál jóval alacsonyabb méltányos áron. A távollevő termelőket (tógazdák és kövízi halászokat) körlevélileg szólítják fel a csatlakozásra. A termelők névjegyzékét aztán felterjeszti az egyesület az Orsz. Közélelmezési Hivatalhoz.

A *halászcizmák kiutalása* ügyében a titkárság ismerteti a Népruházati Bizottsággal való eddigi tárgyalások eredményét, mely szerint 200 pár csizma készítésre az összesen 500 kg. I. oszt. tehénbőr, 150 kg. szattyán-, továbbá 300 kg. talp- és talpbélésbőr engedélyeztetett. Többek hozzászólása után egyhangúlag úgy határoztak, hogy 138 pár csizmát elkészítve és 62 pár csizmára való anyagot pedig feldolgozatlanul utalnak ki, illetőleg osztanak szét a július hó végéig előjegyzett igénybejelentők között. Az egyesület rendelkezésére bocsátott anyag csekélyisége miatt — sajnos — a 458 pár csizmára vonatkozó igényeket arányosan redukálni kellett; a szétosztás idejéig és a csizmák árát az egyesület csak később közölheti az érdekeltekkel. Az elkészítés természetesen még hosszabb időt igényel.

(—gh.)

A Szolnokvidéki alsó-tiszai halászati társulat f. évi augusztus hó 22-én tartotta gr. *Bolza József* elnökleite alatt Szolnokon rendezés évi közgyűlését. Az igazgatói jelentés szerint az elmúlt évben is 800,000 drb fogassüllőikrát kapott a társulat állami támogatásként. A halállomány természetesen szaporodása gyenge volt, mert az áradás elmaradván, a vízállás igen acsony maradt. A vízterületek őrzését az armentesítő társulat gátőrei a hatósági rendőrközegek kivételése helyeken a mezőőrök végezték; ezeket a társulat 275 korona jutalomban részesítette. A lefolyt évi számadások 8120'54 K bevétel és 7644'08 K kiadást tüntetnek fel. A jövő évi költségeket 9185 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 15 fillérben állapították meg. A társulati vízterület bérlete az év december hó 31-én lejárván, a közgyűlés elhatározta, hogy azt nyilvános árverésen 6 évre újra bérbeadja. k.

A Varrasúr-negyedii halászati társulat f. évi szeptember hó 5-én tartotta *Ajtics Horváth Dezső* országgyűlési képviselő elnökleite alatt Vág-elyén rendezés évi közgyűlését. Az igazgatói jelentés szerint a társulat vízterülete bérlése van adva s a bérösszeg rendszeresen befolyik. A lefolyt évi számadások szerint 7471'89 K bevétel és 3346'11 K kiadás volt. A jövő évi költségeket 1370 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 70 fillérben állapították meg. k.

VEGYESEK.

Harcsa a tőkében. Tiszaföldvárnál a „régii stég“-nél a fákon alól, 1916. őszén a Tiszameder tisztítása alkalmával tőkéket szedtek ki. A munkálatokat Kmety György folyamfelvigyázó vezette. Mikor az egyik tőkét száraz tekerővel a partra vontatták, Buzás István nevű munkás észrevette, hogy a tőkében levő odúból egy *harcsa* feje néz ki. Azonnal hozzáláttak, hogy kihúzzák a tőke különös lakóját, csakhogy a lyukon nem fért ki, forgatták a két méter hosszú és nyolczvan centiméter átmérőjű tőkét minden oldalra, de csak nem csúszott ki belőle a hal, sőt horoggal sem bírták kihúzni. Úgy kellett a tőkét szét szedni. A harcra öt-hat kiló súlyú volt; bizony nem volt valami kényelmes lakása, mert meg sem tudott fordulni benne; de azért nem volt alakatlan, nem volt sovány. Buzás István, a ki legelőször vette észre, meg is főzte a kedves zsákmányt s megvendégelte mind a 16 vele együtt dolgozó munkást, a kik a halhoz „siflit“ (tészta) és burgonyát adtak, de jóllaktak belőle valamennyien. A harcra talán kicsi kora óta ott lakott az odúban, biztonságba érezve magát a nagyobb ragadozóktól, nem mozdult el jó helyéről, a melyet mozgolódásával tágitott, koptatott, úgy hogy növekedő teste elég helyet talált, végére pedig annyira belenőtt, hogy többé nem tudott kijutni. De ha nem is bírt megfordulni, meg kijutni, tápláléka elég bőven lehetett, bizonyára csalt oda elég kis halat az ostoros bajusza, nem kellett egy cseppet se fáradnia az eleség után, helyébe ment. Valószínű, hogy ha az ivási ösztöne meg jött volna, erőlködött volna is a szabadulásán, a mi meglátszott volna a két első úszóján, de arra még fiatal volt. St. A.

Periszkóp-szemű halak. A természet előbb megalkot sok mindent, a mit az ember azután „feltalál“. Így a *periszkópot* is hamarabb alkalmazta. Ez az a szerkezet, melyet a tengeraltjárókon használnak abból a célból, hogy a néhány méternyire víz alá merülő hajó utasai láthassák, hogy mi van a víz színén körülöttük, megpillanthatják a látóhatáron fölbukkanó ellenséges vagy semleges hajókat. A periszkóp lényegében nem más, mint olyan sötét-kamra (camera obscura), a melybe a sugarak nem egyenesen, hanem

hosszú, kéményszerű csövön át megtörve jutnak. A „camera obscura“ (sötétkamra) lencséje ily módon a víz színéről látható tárgyak képeit a tengeraltjáró megfigyelőfülkéjében elhelyezett asztalka fehér lapjára vetíti. Ennek feltétele az, hogy a periszkóp kéményszerű csövének a víz színe fölé kell érnie s a cső kiálló végének oldalnyílásainál 45° alatt elhelyezett tükröket vagy prizmákat kell alkalmazni, melyek aztán a víz zintese irányú fénysugarakat függőlegesen lefelé irányítják a hajó belsejébe, a lencse pedig képekké egyesítve a fehér ernyőre vetíti azokat. Így azután a periszkóp, a tengeraltjáró „szeme“, a szélrózsa minden irányában „lát“.

Némely halnak ilyenféle látóképességű szemei vannak, kisebb-nagyobb mértékben megközelítve a periszkópot. Így a csikóhalak szemei nyélen ülnek, aminek következtében a szemek látótere oldalvást, sőt némi eg hátrafelé is terjed.

A teleszkóphal szemei is erősen kidúrododnak. Még feltűnőbb „periszkóp“-ja van a pörölyczápának. Ennek a sajátos állatnak a koponyája jobb- és baloldalt megnyult, pöröly- vagy kalapácsalakú, s e nyu ványok végén vannak a mozgó szemek, melyek hátrafelé is látnak.

Hasonló, bár kevésbé feltűnő berendezésű szemeik vannak az úgynevezett bőrdondhalaknak (Ostracionidae), a kúszógébnak (Periophthalmus), mely tudományos nevét is feje tetején ülő, kidúrodó, köröskörül látó szemeiről kapta.

Az a kép, melyet ilyenféle alkotású és helyzetű szemek látnak, mindenestre lényegesen különbözik attól, a melyet az ember és a hasonló szemű magasabbrendű állatok szemei érzékelnek.

A mi szemekünk reczhartyáin ugyanis két nagyon hasonló kép keletkezik, melyek látásunkban egygye olvadnak s a jobb és bal szemben keletkező képek apró különbségei csak az úgynevezett *sztereoszkópikus hatást* okozzák, mely lehetővé teszi, hogy a tárgyakat a síkból kidomborodva láthassuk s a tárgyak viszonylagos távolságait megbecsülhessük. Az említett halak periszkóp-szemeiben azonban két egymástól annyira különböző kép keletkezik, (mert a jobb szem egészen más irányba tekint, mint a bal), hogy a képek összeolvadásáról szó sem lehet. Sajnos az, hogy ilyenformán mit láthatnak a „periszkóp szemű halak“, előtünk titok marad, mert mi nem láthatunk soha az ő szemekkel.

A Zuider-tó kiszáritása — ármaximálással. Hogy a háború hatása a semleges országokban is megérzik, jellemzően mutatja az a kis háborús adoma, a mely egy amsterdami halászati szaklapban (Visscher-Courant) olvasható:

1. halász: Kics, hallottál már a Zuider-tó kiszáritásának legújabb tervéről?

2. halász: Eddig még nem!

1. halász: Maximálni fogják az árát.

2. halász: ... minek az árát?

1. halász: A vizét!

2. halász: ???

1. halász: No igen! A minek az árát maximálják, az eltűnik. Ezt fogják most a Zuider-tó vizével cselekedni, akkor aztán nem lesz szükségük gátakra, szivattyúkra, a Zuider-tó egy-kettőre kiszárad.

2. halász: Nagyszerű! de akkor szaladok, hogy még egyszer utoljára halászhassak benne.

200 000 darab
gyors növesű, átlag 3-5 deka-
gramm súlyú, egygyaras

TENYÉSZPONTYIVADÉK

(lehetőleg e. y
tételben) **ELADÓ,**
őszii szállításra

PAPP JÓZSEF haltenyésztő,
BUDAPEST, LÁGYMÁNYOS.

SVÁBRÁKOK

naponként nagyobb mennyiségben **kaphatók.** A helyszínen átvehetők készpénzfizetés mellett. A bővebbi feltételeket levélileg közöljük a vevőkkel.
SINGHOFFER M. JÓZSEF ÉS TÁRSA,
Berezstócz, Torontál vármegye. 10

Hivatalos árjegyzés Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban és nyílt piaczaín.
Áringadozások kilogrammonként fillérben.

Az áru neve	1918. aug. 26 - 31. között.			1918. szeptember 2-7. között.		
	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piaczkon	Nagyban	A vásárcsarnokokban	A nyílt piaczkon
		kicsinyben			kicsinyben	
a) Édesvízi élő hal.						
Ponty, nagy	1800—2000	2000—2500	} 1600—2400	2100—2400	2200—2600	} 1900—2400
" kicsiny	1600—1700	1800—2000		1800—2000	2000—2200	
Harcsa, nagy	2000—2200	2400—2400	} 2400—2400	2300—2500	2800—2800	} 2400—2400
" kicsiny	1800—1900	2000—2000		2000—2200	2200—2200	
Csuka, nagy	—	—	} 1400—1800	—	—	} 1800—2000
" kicsiny	—	—		—	—	
Fogassüllő, dunai	—	—	—	—	—	—
Kárász	—	1100—1200	1000—1800	—	1200—1600	1200—1400
Czompó	—	1600—2000	1300—1400	—	1400—2000	1300—1400
Márna	—	1600—2000	1800—1800	—	2000—2000	—
Keszeg	—	1600—1600	—	—	1800—1800	—
Pisztráng	—	—	—	—	—	—
Kecsege, nagy	—	—	—	—	—	—
" kicsiny	—	—	—	—	—	—
Apró kevert hal	—	—	—	—	—	—
b) Édesvízi jegelt (nem élő).						
Ponty, nagy	1300—1400	1600—2200	} 1000—2400	1600—1800	1900—2200	} 1200—2000
" kicsiny	1100—1200	1400—1600		1200—1400	1400—1900	
Harcsa, nagy	—	2800—3400	} 2000—2000	—	2800—3600	} 3000—3000
" kicsiny	1700—2000	2000—2400		2000—2500	2000—2400	
Csuka, nagy	—	1800—2600	} 2000—2000	—	1800—2600	} —
" kicsiny	—	1400—1600		—	1400—1800	
Fogassüllő, dunai	2000—2800	2600—2800	} 3200—3200	2000—2800	2600—3200	} —
" balatoni nagy	—	2600—2800		—	2600—2800	
" " kicsiny	—	2000—2400	—	2000—2400	—	—
Keszeg, balatoni	—	—	—	—	—	—
Garda, balatoni	—	—	—	—	—	—
Kárász	—	1000—1200	700—1000	—	800—1200	—
Czompó	—	1000—1400	—	—	1000—1400	—
Márna	—	1300—1800	—	—	1400—1800	2000—2000
Keszeg	—	1000—1200	800—800	—	1200—1300	400—500
Pisztráng	—	—	—	—	—	—
Lazac, rajnai	—	—	—	—	—	—
Kecsege, nagy	2200—2400	2800—3400	—	2200—2600	3000—3400	2800—3200
" kicsiny	1800—2000	2400—2600	—	1800—2300	2600—3000	—
Söreg	—	—	—	—	—	—
Viza	—	—	—	—	—	—
Apró, kevert hal	—	600—1300	800—1200	—	400—500	1000—1600
c) Rák.						
Folyami rák, nagy 1 darab	—	400—400	—	—	—	—
" " kicsiny 1 "	—	80—80	—	—	—	—

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnycím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd.